

Marcin Burdziej
Stargard

Stargardia
Tom II, 2002

Charakterystyka materiału kostnego pochodzącego z cmentarza przyklasztornego augustianów - eremitów w Stargardzie, cz. II

Na przełomie 1989 i 1990 r., na terenie należącym do Zespołu Szkół nr 5 (daw. Zespół Szkół Mechanizacji Rolnictwa), prowadzono prace ziemne poprzedzające budowę sali gimnastycznej. Inwestycja ta, choć realizowana w strefie ochronnej, przebiegała bez nadzoru archeologicznego. Powiadomione dopiero w styczniu odpowiednie służby konserwatorskie zadokumentowały odsłonięte profile wykopu fundamentowego¹. Zabezpieczona również została niewielka ilość materiału ruchomego, wśród której znalazły się m. in. kości ludzkie. Są to dwie czaszki, trzy kości długie oraz kość miedniczna.

Osobnik I

Jest to czaszka zachowana fragmentarycznie w postaci kaloty, tzn. sklepienie czaszki bez części podstawnej i twarzowej (ilustr. 1). Mimo to z dość dużym prawdopodobieństwem można określić płeć i wiek zmarłego osobnika. Silnie wyrażona *glabella*, mocno zaznaczone przyczepy mięśniowe (kresy skroniowe i fragment kresy karkowej), zaokrąglone krawędzie oczodołów, a także masywny choć niezbyt wysoki wyrostek sutkowaty są cechami typowo męskimi. Całkowita obliteracja (zrośnięcie) szwów wieńcowego (*sutura coronalis*) i strzałkowego (*sutura sagitalis*), oraz prawie całkowita szwu węglowego (*sutura lambdoidea*) upoważniają do określenia wieku w przedziale późny *maturus*, a może nawet wczesny *senilis*, czyli przekładając na lata ok. 55 - 60 lat.

Osobnik II

Podobnie jak poprzednia, również i ta czaszka, zachowana jest jedynie w postaci sklepienia (ilustr. 2). W tym wypadku mamy do czynienia z czaszką żeńską, na co wskazywać mogą bardzo słabo zaznaczone kresy skroniowe, ostra górna krawędź oczodołów oraz wyraźnie wysklepione guzy czołowe. Praktycznie kompletna obliteracja szwów wieńcowego, strzałkowego i węglowego pozwalają bez trudu określić biologiczny wiek zmarłej na przedział *senilis* (starczy), czyli ponad 55 lat.

¹ S. Słowiński, A. Uciechowska - Gawron, *Relikty klasztoru augustianów w Stargardzie Szczecińskim*, „Materiały Zachodniopomorskie”, t. XXXV/VI, 1989/90, s. 173 - 186.

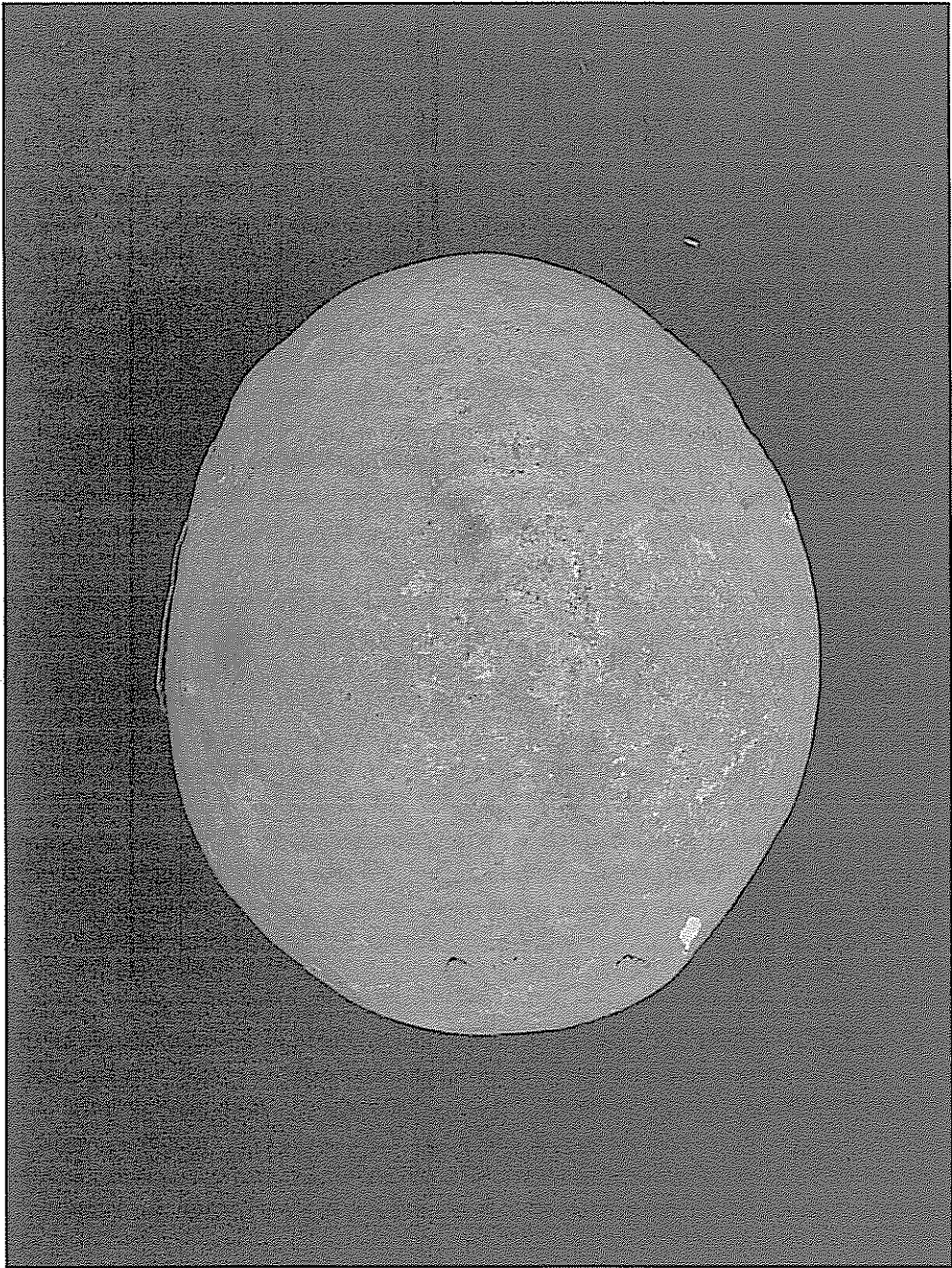
Pozostałe kości:

- dwie kości udowe (jedna męska, druga żeńska)
- kość - piszczelowa męska
- kość - miedniczna (na podstawie morfologii kości udało się określić płeć i wiek osobnika. Jest to kość mężczyzny w wieku *juvenis/adultus* czyli ok. 20 - 24 lat)

Stan zachowania opisanego materiału uniemożliwił dokonanie pomiarów i obliczenie wskaźników, dlatego też ten element pominięto. Wykaz cech niemetrycznych zawiera tabela nr 1. Brak dokumentacji dotyczącej pochodzenia poszczególnych kości, a co za tym idzie również brak jakichkolwiek dat z nimi związanych, znacznie umniejsza ich wartość.

Tabela 1. Wykaz cech niemetrycznych

Cechy niemetryczne	Osobnik I	Osobnik II
<i>Foramen supraorbitale</i>	X	
<i>Sulcus supraorbitalis</i>	X	X
Równoczesne występowanie cech 1 i 2	X	
<i>Ossa intersuturarum</i> <i>Suturæ lambdoideae</i>	X	X
<i>Linea nuchae suprema</i>	X	
<i>Foramen mastoideum</i>	X	

Ilustr. 1. Osobnik I (*norma verticalis*). Fot. A. Bierca - Muzeum w Stargardzie

Ilustr. 2. Osobnik II (*norma verticalis*). Fot. A. Bierca - Muzeum w Stargardzie